

השפעת מלחמת חרבות ברזל על ענף התיירות

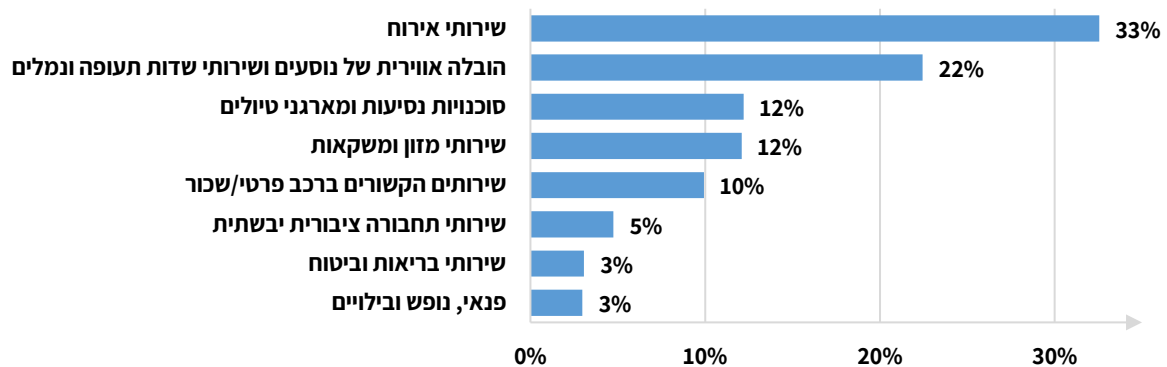
מסמך זה נכתב לקראת דיון בוועדת הכספים ב-31 באוקטובר 2023 בנושא "היערכות הממשלה למתן סיוע כלכלי לענף התיירות בעקבות הלחימה". במסמך מוצגים נתונים על ענף התיירות בישראל, השפעת אירועים ביטחוניים קודמים והשפעת משבר הקורונה על הענף וסיוע של המדינה לענף התיירות במשבר הקורונה.

1. נתונים כלכליים על ענף התיירות

ב-7 באוקטובר 2023 החלה מתקפת טרור אכזרית מרצועת עזה על מדינת ישראל. בעקבות זאת, החליטה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי (הקבינט המדיני-ביטחוני) על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות והחלה מלחמת "חרבות ברזל". כמו כן, הוכרז על מצב מיוחד בעורף, תחילה בחלק משטח המדינה ובהמשך במדינת ישראל כולה, ובעקבותיו הוטלו מגבלות על הפעילות במשק.

לענף התיירות יש חשיבות כלכלית, חברתית ופוליטית, והוא משפיע על ענפי כלכלה רבים. ההוצאות של תיירים מחו"ל בארץ בשנת 2019 היו כ-25.9 מיליארד ש"ח, שהם כ-13.1% מסך יצוא השירותים של ישראל. הערך המוסף של ענף התיירות נאמד ב-33.5 מיליארד ש"ח – כ-2.5% מהתוצר. מספר המשרות בענף התיירות נאמד ב-149,900, כ-3.8% מכלל המשרות במשק.¹ על פי נתונים אלו נראה כי משבר כלכלי בענף זה עשוי להשפיע על כלל המשק, ויש לו גם השפעה על התוצר. במצב זה, של עצירה כמעט מוחלטת של כל שירותי התיירות בישראל, התוצר במשק עשוי לרדת בכ-2.5% (בחישוב שנתי) רק עקב הפגיעה הקשה בענף התיירות. בתרשים 1 מוצגת הצריכה של תיירות בישראל לפי ענפים.

תרשים 1: צריכת תיירות בישראל לפי ענפים (2018)²

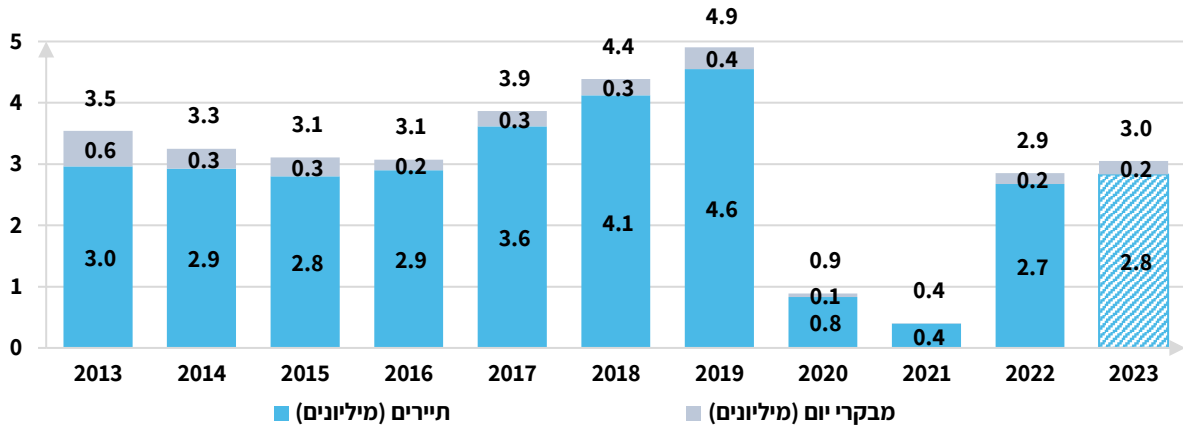
¹ הלמ"ס, שנתון סטטיסטי 2020, [תיירות ושירותי הארחה](#), 26 באוגוסט 2020. בענף התיירות נכללים סוכנויות נסיעות, מורי דרך, שירותי פנאי ונופש ומפעילי אטרקציות לסוגיהן.

² הלמ"ס, תיירות 2020, [לוח 79: צריכת תיירות, לפי סוג וענף](#), 17 במרץ 2022.

לפי התרשים, הענפים העיקריים המספקים את צריכת התיירות הם ענף שירותי אירוח, כגון מלונות, וענף התעופה, שמספקים יחד כ-55% מצריכת התיירות בישראל.

בתרשים 2 מוצג מספר מבקרי היום והתיירים (להלן: מבקרים) שנכנסו לישראל בשנים 2013–2023.

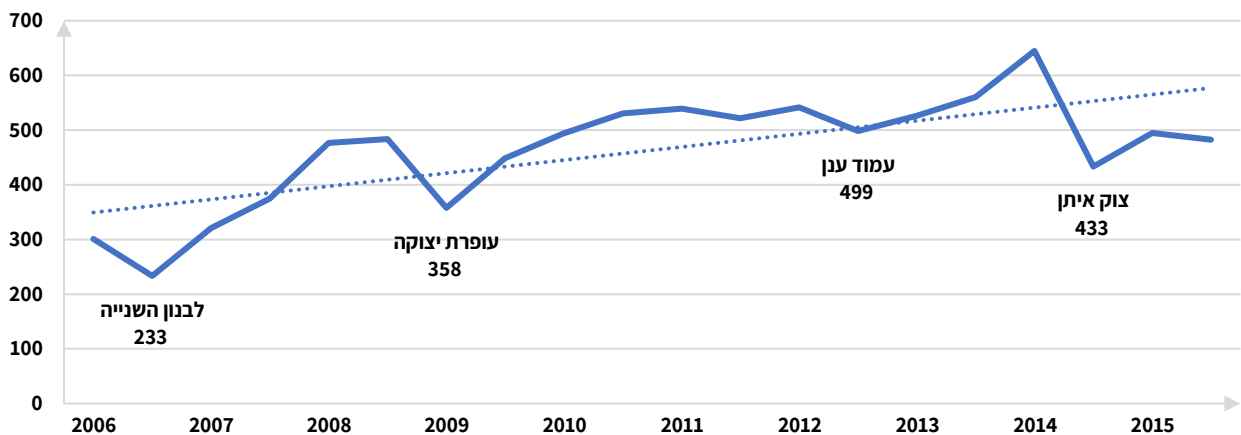
תרשים 2: כניסות תיירים ומבקרי יום לישראל בשנה (מיליונים, 2013 עד ספטמבר 2023)³

אפשר לראות שבשנת 2019, טרם התפרצות נגיף הקורונה, מספר המבקרים הגיע לשיא של **4.9 מיליון**. בשנים 2020–2021 מספר המבקרים ירד לפחות ממיליון ובשנת 2022 עלה ל-2.9 מיליון, כ-60% ממספר המבקרים בשנת 2019, טרם משבר הקורונה. בתשעת החודשים הראשונים של 2023 מספר המבקרים היה כ-3 מיליון, יותר מאשר בשנת 2022 בשלמותה, והדבר מעיד על עלייה במספר המבקרים. כ-6% מהמבקרים הם מבקרי היום.

מהתרשים עולה שכניסת המבקרים לישראל היא תנודתית ומושפעת ממשברים עולמיים וממצבים ביטחוניים בישראל. למשל, בשנים 2014–2016 הייתה ירידה של כ-11% בכניסות המבקרים לישראל, לעומת שנת 2013, בין היתר בשל מבצע צוק איתן בקיץ 2014 ופיגועי הסכינים בשנת 2015. בשנים 2017–2019 חלה עלייה של כ-60% בכניסות המבקרים לישראל לעומת 2016. בתרשים 3 מוצג הפדיון מתיירי חוץ בבתי מלון בשנים 2006–2015.

תרשים 3: הפדיון מתיירי חוץ בבתי מלון (מיליוני דולרים, מחירים שוטפים)⁴

³ הלמ"ס, מאגר הנתונים המרכזי, **כניסות מבקרים לפי אופן מעבר ותחנות גבול**, אוחדר: 29 באוקטובר 2023. מבקרי יום הם מבקרים שנכנסים לישראל ויוצאים ממנה באותו תאריך, כולל נוסעים בשיוט.

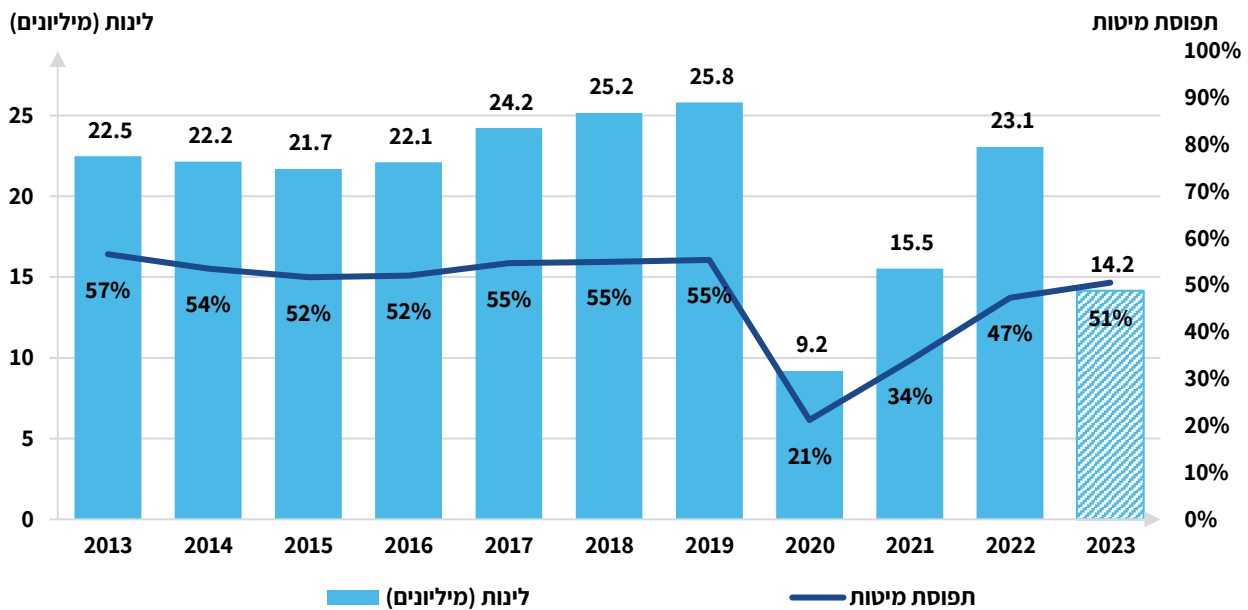
⁴ הלמ"ס, מאגר הנתונים המרכזי, תיירות ושירותי הארחה, בתי מלון, **פדיון מתיירים**, כניסה: 23 באוקטובר 2023.

מהתרשים עולה כי לאחר מבצעים צבאיים חלה ירידה ניכרת בפדיון בתי המלון **מתיירי חוץ**. כך, בספטמבר 2006, לאחר מלחמת לבנון השנייה, חלה ירידה של כ-**61%** בפדיון לעומת יוני 2006; בעופרת יצוקה חלה ירידה של כ-**55%** בהשוואה לטרומ המלחמה, ובצוק איתן חלה ירידה של כ-**56%** בהשוואה לטרומ המבצע. כמו כן, לוקח זמן רב עד אשר תיירות החוץ חוזרת לרמתה טרום המלחמה (מעל קו המגמה), לעיתים אף שנה ויותר.

כדי לסייע לתעשיית התיירות להתאושש מהירידה החדה בכניסות המבקרים בקיץ 2014 בעקבות מבצע צוק איתן, קידמו משרד התיירות ומשרד האוצר החלטת ממשלה שנועדה לסייע לתעשיית התיירות בכלל, ולעסקים שפעולתם מתמקדת בתיירות נכנסת בפרט. תקציב הסיוע היה כ-**335 מיליון ש"ח** ונכללו בו שיפוי בתי מלון בגין 50% מחיובי ארנונה, הגדלת תקציבי השיווק של משרד התיירות, הכשרות מקצועיות בענף המלונאות, הלוואות בערבות המדינה לעסקים קטנים ובינוניים, רשת ביטחון לקיום כנסים בין-לאומיים בישראל והקמת בתי מלון ומענקים לשיפוץ והשבחה של בתי מלון.⁵

בתרשים 4 שלהלן מוצגים מספר הלינות ותפוסת החדרים בישראל בשנים 2010–2019.

תרשים 4: לינות ותפוסה במלונות בישראל (2013 עד יולי 2023)⁶

אפשר לראות שבשנים 2013–2019 שיעור התפוסה היה יציב, ובשנת 2020, עקב התפרצות נגיף הקורונה, ירד מכ-55% ב-2019 לכ-21% ב-2020. בשנים 2021–2023 הייתה עלייה בשיעור התפוסה, אך הוא טרם חזר לרמה ששררה לפני התפרצות הקורונה. במספר הלינות רואים תמונה דומה. מספר הלינות הגיע בשנת 2019 לשיא של כ-25.8 מיליון, בשנת 2020 ירד לכ-9.2 מיליון ובשנת 2022 עלה לכ-23.1 מיליון.

בלוח 1 מוצגים נתונים על הכנסות ותעסוקה בענף התיירות בישראל בשנים 2013–2023.

⁵ משרד ראש הממשלה, החלטה של הממשלה ה-33, [סיוע לתעשיית התיירות בעקבות מבצע "צוק איתן"](#), 23 בספטמבר 2014.

⁶ הלמ"ס, מאגר הנתונים המרכזי, [נתונים על בתי מלון](#), אוחר: 29 באוקטובר 2023.

לוח 1: פדיון, שכר ומשרות במלונות תיירות (2013 עד יוני 2023)⁷

שנה	סה"כ פדיון (מיליארדי ש"ח)	פדיון ממוצע ללילה לאדם (ש"ח)	סה"כ שכר (מיליארדי ש"ח)	מספר משרות (אלפים)	שכר חודשי ממוצע (אלפי ש"ח)
2013	9.45	425	2.47	34.2	6.9
2014	9.47	431	2.60	35.2	7.0
2015	9.95	465	2.73	36.9	7.2
2016	10.15	470	2.84	37.0	7.4
2017	11.12	469	3.20	41.0	7.8
2018	12.07	490	3.42	40.6	8.1
2019	12.66	500	3.63	42.1	8.2
2020	4.30	472	1.48	21.1	7.2
2021	8.07	527	2.35	26.4	8.9
2022	13.19	578	3.68	39.6	9.4
1-6/2023	6.85	582	1.90	42.3	9.4

לפי הנתונים המובאים בלוח:

- בכל הנתונים שמוצגים בלוח אפשר לראות ירידה בשנת 2020, עם התפרצות נגיף הקורונה, והתאוששות בשנת 2022.
  - בשנת 2019 הפדיון במלונות תיירות היה כ-**12.66 מיליארד ש"ח** – גידול של כ-34% משנת 2013. הפדיון הממוצע ללילה לאדם היה כ-500 ש"ח, גידול של כ-18%, והמשיך לעלות אחרי שנת 2020.
  - בשנת 2019, השכר הכולל ששולם לעובדים במלונות תיירות היה כ-**3.63 מיליארד ש"ח** – כ-47% יותר מאשר בשנת 2013. בשנת 2022, השכר הכולל ששולם עלה לשיא חדש של כ-3.68 מיליארד ש"ח.
  - מספר המשרות במלונות תיירות בשנת 2019 היה כ-**42,000 משרות** – גידול של כ-23% לעומת 2013.
  - השכר החודשי הממוצע של עובדי מלונות התיירות בשנת 2020 היה כ-**9,400 ש"ח** – כ-36% יותר מב-2013.
- בשנת 2022 היו כ-26,000 מועסקים בענף בתי מלון ובתי הארחה⁸ ובענף המלונאות הועסקו 744 עובדים זרים מהפיליפינים, 2,178 פלסטינים והייתה מכסה של עד 2,000 עובדים יומיים ירדנים.⁹ בשל המצב הביטחוני חלק מהעובדים הזרים לא יכולים, או חוששים, להגיע למקום עבודתם. בעקבות פריצת מלחמת חרבות ברזל דיווחה חברת התעופה **אל על** לבורסה לניירות ערך שצפויה השפעה שלילית על תוצאות החברה לרבעון הרביעי לשנת 2023, אולם אין ביכולתה של החברה לאמוד את היקף ההשפעה.¹⁰ חברת התעופה **ישראיר** דיווחה שתידרש לצמצם את פעילותה בשל עובדים זרים שביקשו לעזוב את ישראל ועובדים ישראלים שגויסו לשירות מילואים.¹¹

⁷ הלמ"ס, [פדיון ותעסוקה במלונות תיירות בשנת 2019](#), 24 במרץ 2020; הלמ"ס, [פדיון ותעסוקה במלונות תיירות, ינואר-יוני 2023](#), 28 בספטמבר 2023. מספר המשרות כולל עובדי חברות כוח אדם והשכר החודשי הממוצע הוא לעובדים המועסקים ישירות על ידי המלונות.

⁸ הלמ"ס, שנתון סטטיסטי לישראל 2023, [לוח 9.11: מועסקים, אחוז שכירים ואחוז מועסקים העובדים בהיקף חלקי, לפי ענף כלכלי](#), 22 באוגוסט 2023.

⁹ רשות האוכלוסין וההגירה, [סיכום פעילות רשות האוכלוסין וההגירה לשנת 2022](#), 24 במאי 2023.

¹⁰ חברת אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ, [דוח מידי על אירוע או עניין החורגים מעסקי התאגיד הרגילים](#), 16 באוקטובר 2023.

¹¹ חברת ישראיר גרופ בע"מ, [דוח מידי למידע מהותי כללי](#), 8 באוקטובר 2023.

2. סיוע לעסקים בענף התיירות לאחר משבר הקורונה

בעקבות התפרצות נגיף קורונה הוטלו סגרים על האוכלוסייה בישראל, ומחודש מרץ 2020 הוטלו הגבלות על פעילות העסקים בישראל, ובפרט על פעילות ענף המסעדנות. הגבלות אלו הובילו לפגיעה כלכלית בענף זה. במאי 2020 שיעור העובדים המושבתים **בענף שירותי אירוח ואוכל** (הכולל את בתי המלון ואת שירותי ההארחה) היה **46.3%** – הגבוה ביותר בכלל ענפי המשק, למעט ענף אומנות, בידור ופנאי.¹² לפי משרד האוצר, באוגוסט 2020 היו כ-**43,000** מובטלים בענף שירותי אירוח ואוכל, ושיעור האבטלה בענף היה כ-**26%** – **הגבוה ביותר בכלל ענפי המשק**.¹³ לפי הלמ"ס, בין ינואר 2020 לאוגוסט 2020 חלה ירידה של כ-**31.5%** במדד הפדיון בענף שירותי אירוח ואוכל לעומת מדד הפדיון בתקופה זו ב-2019 – **הירידה החדה ביותר בכלל הענפים**.¹⁴

כמענה להתמודדות הממשלה עם משבר הקורונה הוחלט על תוכנית כלכלית לסיוע לכלל המשק. לנוכח התמשכות המשבר, תוכנית זו הורחבה ונקבעו בה כמה כלי סיוע לעסקים. בלוח 2 מוצגים נתוני התקציב והביצוע בפועל של תוכנית הסיוע הכלכלי הרב-שנתית להתמודדות עם משבר הקורונה בשנים 2020–2022.

לוח 2: תקציבי תוכנית הסיוע הכלכלי להתמודדות עם משבר הקורונה – 2022-2020 (במיליארדי ש"ח)¹⁵

סוג סיוע	תקציב	ביצוע במזומן	שיעור ביצוע	התחייבויות	התחייבויות ומזומן – סך הכול	שיעור ביצוע התחייבויות ומזומן
ביטחון סוציאלי	73.5	70.5	95.9%	0.3	70.8	96.3%
האצה ופיתוח	7.9	4.5	57.0%	2.2	6.7	84.8%
המשכיות עסקית	70.8	63.2	89.3%	0.4	63.6	89.8%
מענה בריאותי	44.1	37.1	84.1%	2	39.1	88.7%
סך הכול	196.3	175.3	89.3%	4.9	180.2	91.8%

בלוח אפשר לראות כי סך הביצוע במזומן של תוכניות הסיוע הוא **175.3 מיליארד ש"ח** – **89.3%** מסך התקציב; סך הביצוע כולל התחייבויות הוא **180.2 מיליארד ש"ח**, קרי שיעור ביצוע של **91.8%**; בקטגוריית הסיוע "המשכיות עסקית", שבה נכללים תקציבי הסיוע לעסקים בענף התיירות – מתוך תקציב שסכמו **70.8 מיליארד ש"ח**, בוצעו במזומן **63.2 מיליארד ש"ח**, קרי שיעור ביצוע של **89.3%**. סך הביצוע (כולל התחייבויות) הוא **63.6 מיליארד ש"ח**, קרי שיעור ביצוע כולל של **89.8%**.

בלוח 3 מוצגים נתוני התקציב של תוכניות הסיוע לעסקים במשבר הקורונה תחת קטגוריית "המשכיות עסקית".

¹² אלעד זכות, המוסד לביטוח לאומי, דוא"ל, 17 במאי 2020.

¹³ הכלכלן הראשי, [השפעת משבר הקורונה על שוק העבודה נכון לחודש אוגוסט 2020](#), 4 באוקטובר 2020.

¹⁴ הלמ"ס, [מדדי פדיון לכל ענפי הכלכלה \(הסיווג האחד 2011\) על פי נתוני מע"מ – אוגוסט 2020](#), 27 באוקטובר 2020.

¹⁵ משרד האוצר, [אומדן ביצוע התוכנית הכלכלית להתמודדות עם משבר הקורונה](#), ספטמבר 2023.

לוח 3: תקציבי תוכניות הסיוע לעסקים להתמודדות עם משבר הקורונה (במיליוני ש"ח)¹⁶

שיעור ביצוע התחייבויות ומזומן	סך הכול התחייבויות ומזומן	התחייבויות	שיעור ביצוע	ביצוע במזומן	תקציב	תוכניות סיוע לעסקים
94.9%	21,148	-	94.9%	21,148	22,276	קרן הלוואות בערבות מדינה לעסקים קטנים
99.2%	18,055	-	99.2%	18,055	18,193	סיוע לעסקים - מענק סוציאלי ומענק הוצאות קבועות
100.0%	4,234	-	100.0%	4,234	4,234	דחיות תשלומים והקדמות מענקים והחזרים
99.9%	3,955	8	99.7%	3,947	3,960	שיפוי רשויות מקומיות ועסקים בגין הנחה בארנונה
96.6%	2,824	-	96.6%	2,824	2,923	קרן הלוואות בערבות מדינה לעסקים בסיכון
97.6%	2,466	93	94.0%	2,373	2,526	סיוע לענפי משק במשבר - משרדי התיירות והתחבורה
90.6%	2,377	-	90.6%	2,377	2,625	ביטוח אשראי ספקים
100.0%	2,000	-	100.0%	2,000	2,000	הטבת פחת מואץ
100.0%	1,835	-	100.0%	1,835	1,835	קרן הלוואות בערבות מדינה לעסקים גדולים
100.0%	1,667	-	100.0%	1,667	1,668	סיוע לעסקים - מענק עידוד תעסוקה
99.8%	1,429	-	99.8%	1,429	1,432	מענק חד-פעמי לעסקים שנפגעו משמעותית בשנת 2020
99.7%	783	77	89.9%	706	785	סבסוד ריבית הלוואות בערבות מדינה
140.9%	720	236	94.7%	484	511	מענקי סיוע לפיתוח תשתיות בעסקים קטנים ובינוניים
86.1%	88	31	56.0%	57	102	מענק לשימור עובדים בעקבות סגר חגים
1.9%	56	-	1.9%	56	3,000	החזר מקדמות
0.0%	-	-	0.0%	-	2,600	הרחבת ביטוח אשראי ספקים
0.0%	-	-	0.0%	-	133	דחייה/הנחה באגרות על רישיונות עסקים
89.9%	63,636	444	89.2%	63,192	70,803	סך הכול

בלוח אפשר לראות את פירוט תוכניות הסיוע לעסקים במסגרת התוכנית להתמודדות עם משבר הקורונה. הסיוע לעסקים, שניתן באמצעות מענקים סוציאליים ומענקי הוצאות קבועות, תוקצב בכ- **18.2 מיליארד ש"ח**, ובוצע **18.1 מיליארד ש"ח**, כלומר שיעור ביצוע של **99.2%**¹⁷. אפשר לראות שבמסגרת תוכניות הסיוע הייעודיות לענפי משק במשבר (בעיקר ענף התיירות) - תקציב הסיוע הוא כ- **2.5 מיליארד ש"ח**, כ- **2.4 מיליארד ש"ח** מהם בוצעו במזומן ועוד כ- **93 מיליון ש"ח** בהתחייבויות; כלומר, סך הכול שיעור ביצוע של **97.6%**.

מהלוח עולה כי מתוך כ- **71 מיליארד ש"ח** שתוקצבו להמשכיות עסקית, כ- **22.3 מיליארד ש"ח** (כ-31%) הוקצו להלוואות לעסקים קטנים ובינוניים דרך הקרן בערבות מדינה. במרץ 2020 הוקמה קרן סיוע ייעודית להלוואות בערבות מדינה לעסקים שנפגעו בשל התפרצות נגיף הקורונה (להלן: קרן הקורונה). בשלב הראשון הועמדו ערבויות שסכומן כ- **1.2 מיליארד ש"ח**, וסך ההלוואות המרבי כנגד ערבויות אלו היה **8 מיליארד ש"ח**. בשנים 2020-2021 ובתקופת משבר הקורונה הוגדלו סכומי הערבויות - לבסוף הועמדו הלוואות בסכום של כ- **25.9 מיליארד ש"ח**,

¹⁶ משרד האוצר, **אומדן ביצוע התוכנית הכלכלית להתמודדות עם משבר הקורונה**, ספטמבר 2023.

¹⁷ להרחבה: נעם בוטוש, **תיאור המענקים לעסקים ולעצמאים שנפגעו ממשבר נגיף הקורונה**, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, נובמבר 2020.

ואושרו כ-70,300 בקשות במסגרת הקרן מתוך כ-125,000 בקשות – שיעור אישורים של 56.4%¹⁸ בסוף שנת 2022 סכום הערבות שניתן כנגד הלוואות אלו היה כ-5 מיליארד ש"ח.¹⁹

בלוח 4 שלהלן מוצגים נתוני ביצוע של הקרן בערבות מדינה, בחלוקה לפי ענף כלכלי ראשי, על פי הגדרות הלמ"ס.

לוח 4: מספר וסכום הלוואות בחלוקה לפי ענף כלכלי ראשי²⁰

ענף כלכלי	מספר בקשות שטופלו	מספר הלוואות שאושרו	שיעור הלוואות שאושרו	מספר הלוואות שנדחו	שיעור הלוואות שנדחו	סכום הלוואות שאושרו (במיליוני ש"ח)	שיעור מסך הכול	סכום הלוואה ממוצעת (באלפי ש"ח)
מסחר סטיוני וקמעוני; תיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים	13,646	9,015	66.1%	4,631	33.9%	5,296.3	22.0%	587.5
תעשייה וחרושת	4,564	3,171	69.5%	1,393	30.5%	2,444.2	10.1%	770.8
בינוי	6,676	4,074	61.0%	2,602	39.0%	2,000.9	8.3%	491.1
שירותי אירוח ואוכל	4,587	2,973	64.8%	1,614	35.2%	1,512.1	6.3%	508.6
שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	5,365	3,481	64.9%	1,884	35.1%	1,132.5	4.7%	325.3
שירותי ניהול ותמיכה	2,340	1,452	62.1%	888	37.9%	878.3	3.6%	604.9
שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות	2,641	1,544	58.5%	1,097	41.5%	863.5	3.6%	559.2
מידע ותקשורת	2,254	1,310	58.1%	944	41.9%	584.2	2.4%	445.9
חקלאות, ייעור ודיג	816	561	68.8%	255	31.3%	343.1	1.4%	611.6
אומנות, בידור ופנאי	1,687	979	58.0%	708	42.0%	339.9	1.4%	347.2
שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד	1,383	865	62.5%	518	37.5%	338.0	1.4%	390.8
פעילויות בנדל"ן	1,328	753	56.7%	575	43.3%	254.2	1.1%	337.6
חינוך	1,022	607	59.4%	415	40.6%	236.9	1.0%	390.3
שירותים אחרים	1,289	746	57.9%	543	42.1%	196.0	0.8%	262.8
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	952	557	58.5%	395	41.5%	175.0	0.7%	314.2
אספקת מים; שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור	125	78	62.4%	47	37.6%	60.4	0.3%	774.6
כרייה וחציבה	37	24	64.9%	13	35.1%	20.7	0.1%	860.8
אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר	33	21	63.6%	12	36.4%	10.1	0.0%	479.2
משקי בית כמקומות תעסוקה;	9	7	77.8%	2	22.2%	5.4	0.0%	772.3
מינהל מקומי, מינהל ציבורי וביטחון; ביטוח לאומי חובה	5	4	80.0%	1	20.0%	0.5	0.0%	132.5
ארגונים וגופים חוץ-מדינתיים	3	1	33.3%	2	66.7%	0.1	0.0%	130.0
לא ידוע	69,853	37,328	53.4%	32,525	46.6%	7,408.5	30.7%	198.5
סך הכול	120,615	69,551	57.7%	51,064	42.3%	24,100.6	100.0%	346.5

בלוח אפשר לראות, בין היתר, את סכומי הלוואות שניתנו לענף שירותי אירוח ואוכל ולענף אומנות, בידור ופנאי. בענף שירותי אירוח ואוכל אושרו 2,973 בקשות להלוואות – 64.8% מהבקשות שנידונו. סכום הלוואות שאושרו בענף זה הוא 1.5 מיליארד ש"ח, וסכום הלוואה ממוצעת הוא כ-508 אלף ש"ח. בענף אומנות, בידור ופנאי אושרו 979 בקשות להלוואות – 58% מהבקשות שנידונו. סכום הלוואות שאושרו בענף זה הוא כ-340 מיליון ש"ח, וסכום הלוואה ממוצעת הוא 347.2 אלף ש"ח.

¹⁸ שחר בן צבי, מחלקת ערבויות המדינה, אגף החשב הכללי, דוא"ל, 18 ביולי 2023.

¹⁹ משרד האוצר, הדוח הכספי של מדינת לשנת 2022, יוני 2023, עמ' 149.

²⁰ שם; הלמ"ס, הסיווג האחיד של ענפי הכלכלה 2011 (מהדורה מעודכנת), כניסה: 21 בינואר 2021.

2.1 תוכניות הממשלה לסיוע לעסקים בענף התיירות במהלך גל האומיקרון²¹

- **מתווה סיוע לענף התיירות:**²² הוחלט על חבילת סיוע לענף התיירות שבמסגרתה יושקעו כ-30,000 ש"ח בכל עובד בענף – קבלת הכשרות מקצועיות בעלות של עד 20,000 ש"ח, וכן מלגת הכשרה חודשית בסך של עד 10,000 ש"ח. נוסף על כך, בתי מלון שמחזורם ירד ב-40% ומעלה עקב ההגבלות על כניסת תיירים לישראל יקבלו מענקים בהיקף של כ-150 מיליון ש"ח. יוקצה סכום של כ-60 מיליון ש"ח לטובת סיוע למארגני תיירות נכנסת. כמו כן, המדינה תממן כ-25,000 סיורים שיבוצעו על ידי מורי דרך תמורת סכום של 1,000 ש"ח לסיור, ובסך הכול סיוע של כ-25 מיליון ש"ח למורי הדרך. סכום הסיוע לענף התיירות מוערך בכ-350 מיליון ש"ח.
  - **סיוע לענף התעופה:**²³ הוחלט על סיוע לחברות התעופה הישראליות, שבו המדינה תעמיד לחברות אגרות חוב המירות למניות, לתקופה של שלוש שנים ללא ריבית, בהיקף של עד 85 מיליון דולר. כמו כן, מוצע כי המדינה תשלם מראש ל-20 שנה הוצאות דלק עודפות והוצאות תחזוקה, הקשורות למערכת מגן רקיע, בהיקף כולל של 15 מיליון דולר, לכלל חברות התעופה.
- לנוכח המשבר החמור בענף התיירות, השאלה אם יש צורך בסיוע ייחודי לענף, מלבד מתווה הסיוע הקיים לכל ענפי המשק, בעיקר לשם הישרדות העסקים בענף ושימור עובדים מקצועיים.

²¹ להרחבה: נעם בוטוש, [סקירה על מצב העסקים וסיוע להם במהלך משבר הקורונה וגל האומיקרון](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, פברואר 2022.

²² משרד האוצר, [רה"מ והשרים סיכמו על חבילת סיוע לענף התיירות](#), 15 בדצמבר 2021.

²³ משרד האוצר, [הממשלה אישרה את הצעת משרדי האוצר והתחבורה להעמדת סיוע נוסף לחברות התעופה הישראליות](#), 16 בינואר 2022.